

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2026. № 5.

ISSN 2307-2156

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2026.5.25>

УДК 351:327

О. В. Білик,

*к. е. н., доцент кафедри публічного управління, адміністрування
та міжнародної економіки,*

Білоцерківський національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7493-6595>

В. І. Панасюк,

*к. е. н., доцент кафедри публічного управління, адміністрування
та міжнародної економіки,*

Білоцерківський національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-5949-0517>

ГЛОБАЛЬНІ ТРЕНДИ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

O. Bilyk,

*PhD in Economics, Associate Professor, Department of
Public Management, Administration and international Economy
Bila Tserkva National Agrarian University*

V. Panasiuk,

*PhD in Economics, Associate Professor, Department of
Public Management, Administration and international Economy,
Bila Tserkva National Agrarian University*

GLOBAL TRENDS IN PUBLIC POLICY

У статті розглянуто причинно-наслідковий зв'язок між глобалізацією та глобальною політикою. Виявлено основні виклики та можливості для публічної політики, що виникають під впливом глобалізаційних процесів. Досліджено еволюцію феномену глобальної публічної політики. Проаналізовано фактори, які впливають на розвиток публічної політики в глобальному просторі. У ході дослідження було встановлено, що глобалізація посилює взаємодію між усіма рівнями суспільної організації та створює передумови для формування нової транснаціональної публічної сфери. Окреслено нові тенденції сучасної глобальної публічної політики. Досліджено методи аналізу та оцінки ефективності публічної політики у глобальному вимірі. Зазначено, що у світовій науковій та управлінській практиці спостерігається інтенсивне поширення інтегрального підходу до рейтингового оцінювання ефективності публічної політики різних країн. Проаналізовано індикатори глобального оцінювання ефективності публічної політики. Акцентовано увагу на необхідності забезпечення комплексного підходу до оцінки ефективності публічної політики у глобальному просторі.

The article explores the transformation of public policy under the influence of globalization processes. The author analyzes globalization as an objective factor of economic, technical, and cultural integration that forms a new system of interdependencies in the global space. The study identifies the main challenges and opportunities for public policy emerging under the influence of globalization processes. The evolution of the global public policy phenomenon is explored.

It is proved that at the current stage of development, global politics is transforming into "governance without government," moving beyond the boundaries of sovereign states and involving a wide range of non-state actors in the decision-making process: transnational corporations, international non-governmental organizations, and network structures of civil society.

Special attention is paid to the concept of global policy networks, which, unlike traditional hierarchical models, are characterized by flexibility and

adaptability. The study highlights the evolution of perspectives on international regimes and global governance.

The central place in the work is occupied by the analysis of the methodological toolkit for assessing the effectiveness of public administration on a global scale. The integral system of World Bank indicators is examined in detail, specifically the GRICS (WGI) indicator, which includes six basic dimensions: voice and accountability, political stability and absence of violence, government effectiveness, regulatory quality, rule of law, and control of corruption. Furthermore, the specifics of the Bertelsmann Stiftung tools (Status Index and Management Index) and SIGMA programs, used to diagnose the administrative capacity of countries in the context of European integration, are analyzed.

It is concluded that modern international rankings are an effective benchmarking tool that allows for the comparison of state positions in the global space, yet they have certain limitations in studying the internal dynamics of change. The application of a comprehensive approach to measuring public policy effectiveness is a prerequisite for forming an adaptive management model in the face of global transformations.

Ключові слова: *глобалізація, глобальна публічна політика, ефективність публічної політики, глобальні індекси, рейтингове оцінювання публічної політики.*

Keywords: *globalization, global public policy, public policy effectiveness, global indices, ranking assessment of public policy.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В сучасному світі домінують глобальні тенденції, а глобалізація виступає тим рушійним фактором, що чинить вплив на всі без винятку сфери суспільного життя, в тому числі і на публічну політику як на національному, так і на регіональному рівнях. Глобалізація виступає драйвером політичних трансформацій, сприяє

інтеграції національних економік та міжнародному співробітництву і відкриває перед Україною значні перспективи для економічного розвитку, але при цьому вимагає адаптації та пристосування національної системи управління до нових умов та складних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В науковому дискурсі термін «глобальної політики» почали активно використовувати прихильники неоліберальних традицій в процесі дослідження міжнародних відносин та світової політики. Зазначений термін досить поширений і в дослідженнях політологічних шкіл США, про що свідчать назви їх видавничих серій, серед яких «Глобальна політика» Державного університету Нью-Йорка за редакцією Дж. Розенау та «Інформаційна революція і глобальна політика» Массачусетського технологічного інституту за редакцією В. Дрейка і Е. Вілсона) [3].

Наразі проблематика глобальної трансформації публічної політики набуває все більшої актуальності і в колі українських дослідників. Наприклад, О. М. Чальцева зосереджується на теоретичній трансформації та оновленні даної концепції, тоді як К. А. Швець аналізує процеси адаптації управлінських моделей, трактуючи глобальну політику як закономірну фазу в розвитку політичних систем. Проблеми інтеграції України у світовий простір та специфіку сучасних глобалізаційних трендів ґрунтовно висвітлює О. Ф. Самойлов. Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць питання глобальних трендів публічної політики в умовах євроінтеграційного вектору потребує подальшого дослідження.

Формування цілей статті. Таким чином, метою статті є визначення особливостей глобальної публічної політики та дослідження світових трендів глобального вимірювання ефективності публічної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобалізація і глобальна політика перебувають у стані постійної взаємодії, де глобалізація виступає як об'єктивний процес, що створює взаємозалежність у світовому просторі за допомогою економічної, технічної та культурної інтеграції, тоді як глобальна

політика є інструментом управління і формує правила, інституції та стратегії для вирішення спільних проблем.

Наукова спільнота не маючи однозначного ставлення до поняття «глобалізації», розглядає її як складний суперечливий процес всесвітньої інтеграції, що є своєрідним викликом для національної безпеки, економіки та культури. Починаючи з 1990-х років дослідники переосмислюють феномен глобалізації, відмітивши, що внаслідок появи нових форм політичного впливу та розширення міжнародних зв'язків, більшість держав зацікавилися колективним вирішенням глобальних проблем людства [2]. І як слушно відмічає Дж. Розенау, глобальна політика на цьому етапі розвитку нагадувала врядування без уряду, що свідчило про існування нової міжнародної політики в глобальному просторі, яка вийшла за межі окремих держав та почала формуватися в новому контексті [8].

Слід відмітити, що наближену до сучасного розуміння глобальної публічної політики концепцію міжнародного режиму, яка базувалася на концепції міжнародної спільноти, було запропоновано такими дослідниками міжнародних відносин як Р.Кох, С. Краснер, А. Янг та Дж. Раггі ще в 1970-1980-х роках. Представники цієї парадигми розуміли під міжнародним режимом сукупність принципів, норм, правил і процедур прийняття рішень, які виникають внаслідок формування у певній сфері міжнародних відносин консенсусу між учасниками. А сама поява міжнародного режиму свідчила про посилення процесів інституціоналізації глобальної політики, була обумовлена необхідністю формування нової моделі міжнародного співробітництва та сприяла виникненню нових механізмів глобального управління, що принципово відрізнялися від усталених традиційних форм правління, передбачаючи існування визначених центрів суверенної політичної влади.

Поняття глобального управління охоплює не лише офіційні інститути та організації, за допомогою яких формуються і підтримуються правила та норми функціонування світового порядку (державні структури, міжурядові механізми співпраці тощо), а і різноманітні недержавні актори та групи впливу

(транснаціональні корпорації, міжнародні соціальні рухи, численні неурядові організації), діяльність яких спрямована на досягнення цілей і вирішення проблем, що значною мірою залежать від функціонування міжнародних та владних інститутів [5].

На відміну від теорії міжнародних режимів, яка ґрунтується переважно на інституціональному підході, концепція глобального управління зосереджується на дослідженні механізмів управління та прийняття рішень у світовому масштабі. Зокрема, на думку Дж. Ботон і К. Бредфорд, глобальне управління є процесом спільного керівництва, що об'єднує національні уряди, багатосторонні міжнародні інституції та структури громадянського суспільства для досягнення спільних цілей. Воно визначає стратегічні напрями розвитку та координує колективні зусилля щодо розв'язання глобальних проблем людства. Для забезпечення ефективності глобальне управління має бути комплексним, динамічним і здатним виходити за межі національних і секторальних інтересів. Водночас воно повинно ґрунтуватися на використанні інструментів «м'якої сили», функціонувати на демократичних засадах у межах відкритого політичного процесу та мати інтегрований, а не вузькоспеціалізований характер [1].

В контексті міжнародних відносин глобальна політика має декілька визначальних особливостей, серед яких зростання взаємозалежності, коли під впливом глобалізаційних перетворень політичні, економічні та соціальні процеси різних країн значно впливають одна на одну, формуючи глобальні ланцюги впливу, створюючи спільні загальні проблеми та інтереси, що потребують колективного врегулювання і вирішення на глобальному рівні. Зокрема, такі глобальні проблеми людства як міжнародний тероризм, епідемії, зміна клімату потребують координації дій на міжнародному рівні. З іншого боку, слід відмітити, що глобальна політика призводить до різкого збільшення різноманітних учасників міжнародних процесів, що мають різні цінності і стратегії впливу на світовий порядок [2].

Одним із ключових інституційних викликів суспільного розвитку в умовах глобалізації є проблема узгодження національних інтересів із загальносвітовими. Глобальні процеси та проблеми тісно переплітаються з національними, тоді як національні питання, своєю чергою, пов'язані з локальним рівнем суспільного життя. Таким чином, глобалізація посилює взаємодію між усіма рівнями суспільної організації та створює передумови для формування нової транснаціональної публічної сфери.

Наразі особливої актуальності набуває концепція глобальної публічної політики, яка останнім часом активно розробляється як у теоретичних дослідженнях, так і в практиці міжнародного управління. Виникнення цієї ідеї у політичному дискурсі пов'язують із кінцем 1990-х років. Одним із перших поняття глобального співтовариства публічної політики (global policy community) у 1998 році запропонував Вольфганг Рейніке [9]. Аналізуючи процеси економічної глобалізації та їхній вплив на державне управління, він обґрунтував об'єктивні передумови формування глобальної публічної політики та наголосив на необхідності вироблення спільних норм поведінки, а також створення міжнародних освітніх, дослідницьких і аналітичних платформ.

У структурному вимірі сучасну глобальну публічну політику можна розглядати як поєднання двох взаємодоповнювальних процесів. З одного боку, вона формується «знизу вгору» через діяльність інститутів глобального громадянського суспільства, експертних і аналітичних спільнот, а також мережевих структур неурядових організацій. З іншого боку, її розвиток відбувається «згори вниз» у межах управлінської діяльності впливових держав, міжнародних організацій, глобальних фінансових інституцій та фондів. Ці два напрями взаємодіють у точках перетину глобальних проблем, що потребують колективного розв'язання, формуючи нові моделі співпраці. Джордж Модельскі описує таку систему взаємозв'язків у вигляді багаторівневої моделі, яка включає глобальний, національний і локальний рівні [5].

Разом із тим більш сучасним підходом до пояснення цих взаємозв'язків є концепція політичних мереж. У межах таких мереж визначаються функції різних акторів, формуються правила їхньої взаємодії та виробляються механізми розв'язання проблем, що постають як перед окремими учасниками мережі, так і перед міжнародним співтовариством загалом.

Глобальні мережі публічної політики охоплюють різні рівні та сфери суспільного життя, поєднуючи державні структури, міжнародні організації, інститути громадянського суспільства та бізнес-сектор. На відміну від традиційних ієрархічних моделей управління, такі мережі характеризуються еволюційним розвитком, гнучкістю та здатністю до адаптації. Вони забезпечують не лише взаємодію між різними групами, які мають відмінні підходи до розв'язання проблем, але й інтеграцію знань із різних джерел. У результаті формується нове, більш комплексне та системне розуміння глобальних процесів.

Протягом останніх років у світовій науковій та управлінській практиці спостерігається інтенсивне поширення інтегрального підходу до рейтингового оцінювання ефективності публічної політики різних країн. Концептуально цей підхід ґрунтується на побудові узагальненого індикатора, який формується шляхом агрегування сукупності взаємопов'язаних показників, що відображають багатовимірний характер діяльності органів публічного управління.

Найбільш комплексною та методологічно вивіреною вважається система оцінювання Інституту Всесвітнього банку, яка базується на інтеграції низки взаємодоповнюючих індикаторів, зокрема: GRICS (Governance Research Indicator Country Snapshot) — інтегральний показник якості публічного управління; WBES (The World Business Environment Survey) — інструмент оцінювання державної політики, параметрів ділового середовища, якості регуляторних механізмів, рівня корупційних ризиків та ефективності надання публічних послуг у контексті взаємодії держави та бізнесу; BEEPS (The Business Environment and Enterprise Performance Survey) — методика аналізу

стану управління, ділового клімату, конкурентного середовища та масштабів корупції в економіках трансформаційного типу; індикатори ефективності публічного управління, сформовані на основі репрезентативних опитувань державних службовців і населення [6].

Додатково застосовуються такі композитні індекси, як: Індекс сприйняття корупції та «Барометр світової корупції»; Індекс економічної свободи; Індекс непрозорості CLEAR (Corruption, Legal, Economic, Accounting, Regulatory).

Інтегральний показник GRICS включає шість базових вимірів, що репрезентують якість інституційної архітектури публічної влади, а саме: рівень участі громадян та підзвітності влади, політичну стабільність і відсутність насильницьких проявів, ефективність урядування, якість регуляторної політики, верховенство права та ефективність антикорупційного контролю.

Формування цього показника здійснюється шляхом узагальнення значного масиву емпіричних даних, які включають відповіді на стандартизовані запитання щодо якості публічного управління. Методологічною основою є обробка кількох сотень змінних, акумульованих із 25 інформаційних джерел, що репрезентують 18 різних міжнародних та національних інституцій. Кожен із субіндексів оцінюється за бальною шкалою з використанням як вторинних статистичних даних, так і результатів спеціалізованих досліджень, проведених аналітичними центрами, науковими установами та соціологічними організаціями.

Застосування інтегрального підходу забезпечує можливість не лише декомпозиції окремих складових ефективності публічної політики, але й синтезу їх у єдину узагальнену оцінку. Це, у свою чергу, створює підґрунтя для селективного аналізу окремих аспектів управлінської діяльності залежно від цілей дослідження.

Водночас слід наголосити, що одним із ключових обмежень зазначеного підходу є його орієнтованість переважно на здійснення міжкраїнних

порівнянь, що суттєво звужує можливості аналізу внутрішньої динаміки змін у межах окремої держави. Таким чином, інтегральні індекси виконують передусім функцію інструменту бенчмаркінгу, дозволяючи визначати позиції країн у глобальному рейтинговому просторі в певний часовий період.

Центральне місце в системі оцінювання ефективності публічної політики в глобальному просторі посідає індекс інституційного середовища, який розраховується відповідно до методології Всесвітнього банку на основі соціологічних опитувань державних службовців і громадян. Його структура передбачає інтеграцію оцінок рівня довіри до державної політики, нормативно-правових регуляторів та ресурсного забезпечення управлінських процесів.

Поряд із цим виокремлюються показники другого рівня, що відображають сукупність інституційних обмежень і потенційних можливостей функціонування виконавчої влади.

Методологічною основою їх формування є підходи, розроблені в межах програми SIGMA, спрямованої на модернізацію систем публічного управління в країнах Центральної та Східної Європи, а також Загальна схема оцінювання (Common Assessment Framework). Зазначені інструменти виступають універсальними механізмами діагностики адміністративної спроможності та забезпечують можливість моніторингу її еволюції в часовому вимірі [7].

Практичне застосування цих методик пов'язане, зокрема, з оцінюванням відповідності систем публічної влади країн-кандидатів на вступ до Європейського Союзу встановленим інституційним стандартам. На національному рівні аналіз здійснюється шляхом порівняння поточного стану з базовими показниками у таких ключових сферах, як державна служба, формування та реалізація державної політики, управління державними фінансами, контроль міжнародних фінансових потоків, зовнішній аудит та система публічних закупівель.

У сучасних дослідженнях глобального вимірювання ефективності публічної політики вагоме місце посідає і використання емпіричних

матеріалів, отриманих у межах аналітичних ініціатив німецького фонду Бертельсманна. Зокрема, оцінювання ефективності функціонування системи державного управління здійснюється за допомогою двох взаємодоповнюючих інструментів — статусного індексу (Status Index) та індексу управління (Management Index), які формуються на основі компаративного аналізу групи країн — членів Організації економічного співробітництва та розвитку [5].

Поряд із спеціалізованими індексами, значного поширення набули універсальні міжнародні рейтинги, які, окрім загальної оцінки розвитку держав, містять індикатори ефективності функціонування окремих інститутів влади. До таких належать: глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index, GII), який оцінює інноваційний потенціал і результати його реалізації через систему взаємопов'язаних субіндексів; індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI), що базується на комплексній оцінці інституційних, економічних і технологічних факторів розвитку; індекс соціального прогресу (Social Progress Index), який вимірює рівень соціального розвитку за показниками базових потреб, добробуту та можливостей самореалізації; індекс розвитку людського потенціалу (ІРЛП), що відображає узагальнені результати соціально-економічної політики держави; індекс сприйняття корупції, який характеризує масштаби корупційних проявів у публічному та економічному секторах; індекс свободи, розроблений організацією Freedom House, що оцінює стан політичних і громадянських свобод за сукупністю інституційних параметрів [5].

Таким чином, сучасний інструментарій глобального оцінювання ефективності публічної політики характеризується високим рівнем методологічної різноманітності та багатовимірності, що дозволяє здійснювати як комплексний, так і селективний аналіз ефективності функціонування публічної влади в умовах глобальних трансформацій.

Висновки з дослідження та перспективи подальших досліджень.
Отже, глобалізація виступає об'єктивним процесом економічної та культурної інтеграції, що створює світову взаємозалежність, натомість глобальна

публічна політика є свідомим інструментом управління цим процесом, яка вийшла за межі окремих держав, перетворившись на «врядування без уряду», де рішення приймаються колективно для подолання спільних викликів. Глобальна публічна політика базується на відкритості та демократичних принципах, а головним викликом залишається складність координації між величезною кількістю учасників із різними цінностями. Сучасний інструментарій глобального оцінювання ефективності публічної політики характеризується високою різноманітністю, і хоча міжнародні рейтинги є ефективним інструментом порівняння країн, вони мають обмеження у дослідженні внутрішньої динаміки окремих держав, фокусуючись переважно на глобальних стандартах якості інституцій. У перспективі подальших досліджень буде доцільно більш детально проаналізувати зарубіжний досвід вимірювання ефективності публічної політики окремих країн.

Література

1. Buttonwood J. M., Bradford K. E. Global governance: new players, new rules. Finance & Development. 2007. Vol. 44, No. 4.
2. Held D., McGrew A. Globalization/Anti-Globalization: Beyond the Great Divide. 2nd ed. Cambridge : Polity Press, 2017. 290 p.
3. Global Politics [Електронний ресурс] // Google Scholar Search. URL: <http://www.scholar.google.com.ua/scholar?hl=uk&q=Global+Politics+&btnG=>.
3. Governance Matters VII: Aggregate and Individual Governance Indicators, 1996-2007 / D. Kaufmann, A. Kraay, M. Mastruzzi. Washington, DC : World Bank, 2008. 92 p. (Policy Research Working Paper ; no. 4654).
4. Індекс Трансформації Бертельсманна (Bertelsmann Transformation Index) : [Електронний ресурс]. URL: www.sginetwork.org
5. Чальцева О. М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика : монографія. Вінниця : ФОП Барановська Т. П., 2017. 336 с.

6. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід : монографія / С. Чернов, В. Воронкова та ін. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 606 с.

7. Public Administration in Ukraine. SIGMA. 2024. URL: <https://www.sigmaweb.org/en/publications/public-administration-inukraine>

8. Rosenau J. Turbulence in World Politics :a theory of change and continuity [Text] / J. Rosenau. N.Y. 1990. 504 p.

9. Reinicke Wolfgang H. Global Public Policy: Governing without Government?/ Wolfgang H.Reinicke / Brookings Institution,1998. – 308p

References

1. Buttonwood, J. M. and Bradford, K. E. (2007), “Global governance: new players, new rules”, Finance & Development.. Vol. 44, No. 4.

2. Held, D. and McGrew, A. (2017), Globalization/Anti-Globalization: Beyond the Great Divide, 2nd ed., Polity Press, Cambridge, USA.

3. Google Scholar Search (2026), “Global Politics”, available at: <http://www.scholar.google.com.ua/scholar?hl=uk&q=Global+Politics> +&btnG=. (Accessed 15 April 2026).

3. Kaufmann, D., Kraay, A. and Mastruzzi, M. (2008), “Governance Matters VIII: Aggregate and Individual Governance Indicators, 1996-2007”, World Bank Policy Research Working Paper, no. 4654, World Bank, Washington, DC, USA.

4. Bertelsmann Transformation Index (2026), available at: www.sginetwork.org (Accessed 15 April 2026).

5. Chal'tseva, O.M. (2017), *Publichna polityka: teoretychnyj vymir i suchasna praktyka* [Public policy: theoretical dimension and modern practice], FOP Baranovs'ka T.P., Vinnytsia, Ukraine.

6. Chernov, S and Voronkova, V. (2016), *Publichne upravlinnia ta administruvannia v umovakh informatsiinoho suspilstva: vitchyzniani i zarubizhnyi dosvid* [Public management and administration in the context of the information society: domestic and foreign experience], ZDIA, Zaporizhzhia, Ukraine.

7. SIGMA. (2024), "Public Administration in Ukraine", available at: <https://www.sigmaweb.org/en/publications/public-administration-inukraine> (Accessed 15 April 2026).

8. Rosenau, J. (1990), Turbulence in World Politics :a theory of change and continuity, N.Y. , USA.

9. Reinicke, W. H. (1998), Global Public Policy: Governing without Government?, Brookings Institution.

Отримано редакцією журналу / Received: 28.04.26

Прорецензовано / Revised: 14.05.26

Дата публікації / Published: 26.05.26